

Senatorius Alfonse M. D'Amato (R-NY) Maskvoje tariasi su Lietuvos prezidentu Vytautu Landsbergiu, žmogaus teisių konferencijos metu. V. Landsbergis pakvietė senatorių aplankyti ir Lietuvą.

Jau dingo raudonos vėliavos,

“National Geographic” žurnalistai aplankė Estiją, Latviją ir Lietuvą

Stalinas po lietuvių kojom

Sekantiems “National Geographic” žurnale spausdinamus aprašymus nesunku pastebėti, kad medžiaga labai atranki, gerai išsijota taip, kad turėtų visuotinesnį pobūdį, tokia, kuria domėtusi platesnė angliškai skaitanti visuomenė. Užtat viskas, kas jau tame mėnesiniame žurnale spausdinama turi būti įdomu, aktuali, pateikta dalykiškai ir vaizdžiai. Lapkričio laidoje žurnalas Baltijos kraštams paskyrė 35 puslapius ir viršelį, kuriame Lietuvos fabriko darbininkas, užsilipęs ant pakartos ir nuverstos Stalino statulos, šluoja raudonai nutepliotą diktatoriaus veidą.

Žemėlapiai

Išspausdinti įvairių laikotarpių istoriniai žemėlapiai ir spalvotos Baltijos valstybių vėliavos su trumpais geografiniais aprašais teikia gana išsamią ir teisingą informaciją. Lietuvos teritorijos keitimasis, pradedant XIV š. ir baigiant 1938 m. mažiau susipažinusiems su Lietuvos istorija šalia trumpų paaiškinimų grafiškai ją gerai pavaizduoja. Pridėtas ir paaiškinimas, kad Lietuva buvusi galingiausia baltiečių valstybė su savo pietinėmis sienomis prie Juodųjų jūrų. Po nacių-sovietų pakto 1939 m. baltiečiai vėl pateko po rusų jungu.

Darbininkas Lietuvoje valo dažais apteptą Stalino statulą, nuimtą nuo pakylės. Tai viena iš daugelio L. C. Price nuotraukų, kuriomis iliustruotas straipsnis apie Baltijos valstybes žurnalo “National Geographic” 1990 m.

Gyventi reikia

Politinių permainų susijaudinimams aprišus, reikėjo pažiūrėti į kasdienybę, kuri pilna įvairiausių problemų. Miesto ir buitinių reikmenų įsigijimas vargina žmones. Bet ilgos eilės prie parduotuvių — geras ženklas, nes reiškia, kad kas nors geresnio parduoda. Lietuva pavasarį sunkiai kovojusi su Kremliumi dėl paskelbtos nepriklausomybės. Estija ir Latvija griebėsi daugiau diplomatinio būdo, prie nepriklausomybės įgyvendinimo eiti palaipsniui derybose su Maskva. Iš pradžių baltiečiai pasitikėję vakariečių parama, nes JAV ir kitos demokratinės valstybės niekada nepripažinusios Baltijos šalių prijungimo prie Sovietų Sąjungos. Bet dabar vietoj paramos tebuvo neįtikėtina tylą.

Kas būdinga?

Apžvalgoje gana plačiai paaiškinti visų trijų tautų kultūriniai, kalbiniai, istoriniai skirtingumai. Suminėtos bendros kovos su vikingais, kryžiuočiais, danais, lenkais, švedais, rusais. Šiaip Baltijos kraštai nesąs “naujasis pasaulis”, nė tautų tirpymo katilas. Svetimtaučiai toleruojami, bet jie lieka svetimtaučiais. Lietuvoje tik 20% ne lietuvių; Latvijoje kitataučių 48%, Estijoje — 38%.

Lietuva skirtinga

Lietuva autoriui padariusi savimi patikinčios įspūdį, kai tuo tarpu Estija drąsi ir kiek arogantiška, Latvija atsargiai mėginanti. Vilniuje — nė vienos raudonos vėliavos. Aukščiausioje taryboje — 70% Sąjūdžiui pritariančių narių.

Mūsų ginklas

Apie atsiskyrusią nuo Maskvos komunistų partiją Gediminas Kirkilas paaiškines, kad tikros komunistų partijos Lietuvoje nesą niekada buvę, o vardas naudotas tik taktikos sumetimais; iš tikrųjų tai buvusi socialdemokratų partija. Kai iškilo telegramų ir telefoninių pasikalbėjimų karas, kai sovietų tankai rodė savo galybę gatvėse kovo mėnesį, kai ge-

gužės mėnesį prispaudė blokada ir birželyje Gorbačiovas tarėsi su Bush'u — Lietuva laikėsi tvirtai. Demonstruojantiems universiteto studentams AT narys Algimantas Čekuolis kalbėjęs: “Kitose pasaulio šalyse tokie dalykai iššauktų kraujo praliejimą ir jėgos naudojimą. Bet mes nesame afganistaniečiai ar pakistaniečiai. Ką matome, yra lietuviško stiliaus revoliucija. Jei kur nors gatvėje sutiksi rusą, paimk jį po ranka, parodyk kelią. Būk malonus. Tai yra mūsų atominis ginklas, prieš kurį nėra priešginklio. Svarbiausia — išlaikyti šaltumą”...

Į naują gyvenimą

Kultūros ministeris, 28 metų amžiaus dar gyvenęs studentų bendrabutyje su žmona ir sūneliu. Autorius stebėjęs ministrų priesaikas, kurios baigiamos žodžiais “tai įvykdyti padėk man, Dieve”. Naujasis AT pirmininkas muzikologas V. Landsbergis, pirmas respublikos vadovas ne komunistas, neturįs jokio diplomatinio patyrimo, kovo 11 dieną paskelbė Lietuvos nepriklausomybę. Arūnė Degutienė tą dieną bėgusi namo pranešti 4 metų dukrelei, kad Lietuva laisva.

Amerikiečių žurnalas “National Geographic” 1990 m. lapkričio laidoje išspausdino straipsnį apie Baltijos valstybes su gausiomis nuotraukomis. Šioje nuotraukoje matyti badautojai, gulintys kryžiumi aikštėje prie Vilniaus katedros. Tuo būdu jie išreiškia protestą prieš sovietinę vergiją ir lietuvių tautos tikėjimą į Tėvynės prisikėlimą
Nuotr. - L. C. Price

Published monthly except July and August
307 West 30th St., New York, N.Y. 10001
Tel. (212) 563-2210

REDAGUOJA SLA REDAKTORIŲ KOMISIJA
EDITED BY SLA EDITORIAL BOARD
GENEVIEVE MEILIUNAS, MANAGER

Yearly Subscription Rates:
In the United States \$4.00
To Foreign Countries \$5.00

Entered as Second Class Matter November 18, 1910, at the Post Office at New York, N.Y., under the Act of March 8, 1878.

Second Class Postage Paid at
New York, N.Y.

SLA Kuopų pranešimai ir skubūs raštai redakcijai reikia siūsti pradžioj mėnesio, kad jie to mėn. laidoj būtų galimi patalpinti.

Keičiant adresą, būtina pranešti senasis adresas. Už skelbimų turinį redakcija neatsako.

Postmaster: Please send address changes to "Tėvynė", 307 W. 30th St., New York, NY 10001.

NUO SEIMO IKI SEIMO

VYTAUTAS KASNIŪNAS

LIŪDNA ŽINIA . . . APSILANKĖ MIRTIES ANGELAS . . . Mus pasiekė liūdna žinia, kad mirė Gertrūda Platakytė-Dargienė. Prieš kelis mėnesius mirė jos vyras – Susivienijimo Lietuvių Amerikoje prezidentas Povilas Dargis, tose pareigose buvęs 35 metus. Su ju mirtimi baigėsi ir Pittsburgho lietuvių radijo programa, kurią juodu vedė per 57-erius metus . . .

Gertrūda Platakytė, čia gimusi, lietuviškai išauklėta, aktyviai veikusi įvairiose organizacijose, visuomeninėje veikloje susipažinusi su iš Lietuvos atvykusiu jaunuoliu Povilu Dargiu, kuris studijavo teisę, ir 'iš pirmo žvilgsnio' 1929 metais meilė juodu nuvedė prie altoriaus.

Gražus šeimos sugyvenimas, vieningumas visuomeninio gyvenimo sampratoje, juodu galiojo dar energingiau ir vienigiau dirbti lietuviybės dirvonuose. Tokie jiedu meilėje ir sandaroje išgyveno 60 metų . . . 1932 metais du jaunuoliai – Gertrūda ir Povilas pagarsėjo visoje Amerikoje. Povilas Dargis tais metais buvo įvykusio SLA 57-ojo seimo rengimo komiteto pirmininkas, o ji – jo dešinioji ranka artimiausia tartininkė, meninės programos organizatorė.

Gertrūda buvo gabi smuikininė ir giliai muzikoje išsilavinusi.

Penkias dienas trukęs SLA suvažiavimas džiaugėsi labai

Gertruda Dargienė

gražia, įvairia programa. Fausto operos pastatymas, sugužėjo net 2,000 žmonių. Fausto operos pastatymas buvo gerai įvertintas, apie tai plačiai rašė Amerikos lietuvių ir amerikiečių spauda. Tas pakėlė Gertrūdos ir Povilo sumanumą, ryžtą ir energiją . . .

Kai 1930 metais Susivienijimas skilo, komunistams gerai ir planingai susiorganizavus perimti SLA vadovybę, 25-erių metų jaunuolio Povilo Dargio sumanumo ir energijos dėka, organizacija buvo išgelbėta. Tada jam labai daug padėjo žmona Gertrūda ir Juzė Daužvardienė, kurios, kaip čia gimusios gerai išsilavinusios ir veiklios lietuvių, labai gerai pažinojo komunistus, žinojo jų užmačias . . .

Dargių šakotai veiklai reikėjo gilesnių dirvonų, plačiau seti lietuviybės sėklą reikėjo ir trykštančio šaltinio, kad lietuviškieji dirvonai klestėtų . . . Todėl 1933-aisiais metais jiedu pradėjo lietuvišką radijo programą. Iš Pittsburgho radijo stotyje WFIT kiekvieną sekmadienį 12:30 valandą pasigirdavo gražia tarpe žodžiai: "Labą dieną, gerbiamieji klausytojai. Kalba Povilas Dargis ir Gertrūda Dargienė. Gertrūda buvo muzikinės dainės vedėja . . . Dalis garbės ir jai priklausė, kai buvo laimėta dr. kun. Juozo Prunskio paskirta pirmoji radijo premija.

Šios lietuvių programos vedėjai – Gertrūda ir Povilas – lyg tie Biliūno pasakos didvyriai, kaip tie kurie, užkopę į lietuviškos veiklos viršūnę, palietė laimės žiburį, kurio tūkstančiai žiburėlių pasklido po lietuvių kolonijas, suspindėjo lietuviybė ir jų namuos . . . Mes nebūtume kuo esame, – atsakydavo tūkstančiams lietuvių gyvenančių trijose valstijose: Pensylvanijoje, rytiniame Ohio ir vakarinėje Virginijoje, net toliau. Mes pažįstame Lietuvą, lietuvių kultūrą, meną, tautinę muziką, dainas, – atsakydavo ir amerikiečiams, kurie klausydavo anglų kalba programas . . .

2912 kartų per 56 metų! Pittsburgho lietuvių radijo programas, užbaigdami atsisveikino šiais žodžiais "Iki kito karto – sakom sudiev – Gertrūda ir Povilas Dargiai. Šios dienos programą vedėm Mudu Abudu!"

Baigdami programą, jie taip pat primindavo platinti ir skaityti lietuvišką spaudą, remti lietuvių parapijas, vienuolynus, lietuviškąsias organizacijas . . .

Gertrūda ir Povilas tarnavot lietuviybės klestėjimui ir pasididžiavimui, tik radijo studijoje buvo Abudu. O už kalnų, ežerų ir upių ne tik Pensylvanijoje, Ohio ir Virginia, pasiekė ir Maryland. Judviejų žodžiais ten gyveno tūkstančiai lietuvių, dvasioje surišti su mumis . . .

"Mudu Abudu" žodžiai pasiliko gyvi mūsų širdyse . . .

***

Mes buvome su Tavimi. Gertrūda – dr. Vytautas Dargis, Genovaitė Meiliūnienė, Krisina Austin ir aš, kai šių metų sausio mėnesio pradžioje, stovėjome prie Tavo Vyro, Mūsų Brolio Povilo karsto.

***

GERTRŪDA DARGIENĖ buvo ilgametė ir TĖVYNĖS MYLĖTOJŲ DRAUGIJOS pirmininkė. Jai pirmininkaujant išleista daug knygų, gyvenama lietuvių veikla, tada buvo rengiami suvažiavimai.

Gertrūdai pagerbti mes prisiminkime ir TMD istoriją, veiklą, tikslus. Dar turime dalį

veikėjo Strimaičio MS užrašų ir protokolų . . . Jis rašė kurios organizacijų, kurios imtinai tarnavo tik tautos reikalams, kurios buvo persunktos gilios idealizmo, kurios veikė ir dirbo nenorėdamas, ne ką gauti, bet kiek galima, daugiau duoti dvasinio peno – tenką priskirti ir Tėvynės Mylėtojų Draugiją. TMD užima vieną pirmiausių ir pačių gražiausių vietų išeivijos veikloje, nes tos organizacijos tikslas buvo ir tebėra viską skirti savo tautai. Ji įkurta JAV 1896-aisiais metais. Tokią Draugiją įsteigti kilo sumanymas ne Amerikoje, bet Lietuvoje. Tikrieji sumanytojai tokią Draugiją steigti buvo dr. Vincas Kudirka ir Arminas, (slapivardė Trupinėlis). Trupinėlis parašė laišką Amerikos lietuvių veikėjui Tamui Astramskui, paragindamas tokią draugiją įsteigti. Astramskas tuoj Vienybės laikraštyje parašė atsišaukimą į Amerikos lietuvius.

Pirmieji lietuviai, kurie į šį sumanymą karštai atsiliepė buvo: Ig. Grišius, Jurgis Kazakevičius, J. Miliauskas, K. Peža, J. Bekeraitis, D. Švenaitis, J. Pruselaitis, F. Antanaitis ir P. Mikolainis. Prie jų prisidėjo Lietuvių Mokslo Draugijos, Minersville, Pa. ir Plymouth, Pa. kuopos, ir jie sudarė šios Draugijos užuomazgą. Nariai mokėjo įstojamojo mokesčio 40 centų ir 5 per mėnesį. Draugijos tikslas buvo: platinti apšvietą ir lietuvių literatūrą, nariuose stiprinti dorą, patriotiškumą, širdingą tėvynės meilę. Šių tikslų siekiant buvo užsibrėžta leisti ir mokslo bei literatūros knygas, jas nemokami dalinti nariams, nemokamai siūsti Lietuvon, kur knygos buvo uždraustos spausdinti.

Šie kilūs Draugijos tikslai lietuviuose susilaukė plataus pritarimo, įvairiuose miestuose buvo organizuojamos TMD kuopos, augo ir narių skaičius.

1897-aisiais metais TMD išleido pirmą 5000 egzempliorių leidinį. Draugija per Tilžę, Klaipėdą, užmezgė ryšius su Lietuva, nusiuntė dalį knygų. 1898 m. išleido Šilerio "Orleano Mergelė". (Vertė dr. V. Kudirka, iki 1908 metų išleido 16 knygų, per 60,000 egzempliorių. Per žurnalą "Varpą" ir kitais kanalais 3 Lietuvą nemokamai buvo siūsta apie 17,000 knygų. Iki 1926 metų TMD išleido 37 leidinius, už juos sumokėdama per 30,000 dolerių, kas Lietuvos pinigais sudarė per 300,000 litų. Knygas platino nemokamai. Jas dalino savo nariams, siuntė į Lietuvą, Argentiną, Braziliją, Paragvajų, Urugvajų. Taip pat knygas siuntė ir į okupuotąs Vilnių ir apylinkes. Iš TMD leidinių reikia paminėti prof. Vabalo Gudaičio "Psichologijos vadovėlį".

Kad tik neiširtų Sovietų Sąjunga

Busho sentimentai Gorbačiovui

Kad tik nepakenktume Gorbačiovui

Iki šiol Valstybės departamento vyresnieji pareigūnai nenorėjo turėti reikalų su Gorbačiovo opozicijos žmonėmis, įskaitant ir Rusijos prezidentą Borisą Jelciną. „Šitas nusistatymas per paskutinius kelis mėnesius aiškiai pasikeitė, matant, kad negalima ignoruoti kitų politinių jėgų Sovietų krašte ir jas reikia pripažinti“, pasakė Reuterio korespondentui aukšto rango pareigūnas, prašęs neminėti jo pavardės dar šiuo metu. Jis tačiau pabrėžė, jog bus tęsiamas Busho sentimentas, kad „mes nepadarytume nieko sunkiau Gorbačiovui, negu kad jis turi dabar“. Bet minėtasis oficialus pareigūnas taip pat pasakė, jog esą aišku, „kad mes negalime kišti savo galvas į smėlį, kad tik vienas tėra Gorbačiovas ir kad tik su vienu juo tegalime kalbėtis“.

Ambasadoriaus patarimas

Valstybės departamento sekretorius dar praėjusiais metais pasakė Gorbačiovui, kad jis planuoja turėti ryšius ir su jo opozicijos žmonėmis. Todėl Washingtonė Bakeris susitiko su ekonomistu S. Šatalinu, kuris padėjo Jelcinui paruošti reformų planą, ir su Leningrado miesto viršininku teisininku Anatolijumi Sobčaku, dideliu Gorbačiovo kritiku. O Valstybės sekretoriaus Bakerio pavaduotojas Lawrence F. Eagleburger buvo susitikęs su Ukrainos

užsienio reikalų ministru. Amerikos ambasadorius Jack Matlock Maskvoje turįs nuolatinį ryšius su pačiu Jelcinu. Amerikos pareigūnai daug rimčiau žiūri į Jelciną dabar, negu tada, kai jis lankėsi Amerikoje. Kai Bakeris šį mėnesį buvo Maskvoje, amb. Matlock patarė daugiau megti ryšius su Jelcinu, nes padėtis esanti rimta.

Priekaištai Bushui

Sovietų Sąjunga nebūsianti tokia pat, tad esą geriau pradėti „turėti reikalus su respublikomis“. Ir čia, beje, esą daugiau klausimų negu atsakymų. Baltieji rūmai rugsėjo mėnesį susilaukė daug priekaištų iš amerikiečių konservatorių sluoksnių, kad Bushas nepriėmė Armėnijos Respublikos prezidento Levon TerPetrosian. Bushas nenorįs pakenkti Gorbačiovui, ar kokiu nors būdu padėti, kad iširtų Sovietų Sąjunga, pasakojo tas pats pareigūnas Reuterio korespondentui sostinėje įvykusiame pasikalbėjime. Todėl ir vengiami susitikimai tarp disidentų vadų ir prezidento Busho ir Bakerio, kad nepakenktų Gorbačiovui.

Bet Reuterio žinių agentūra sako, jog išimtis yra Pabaltijo respublikos, kurių JAV nepripažįsta, kad jos yra įjungtos į Sovietų Sąjungą. Tad Bushas ir Bakeris buvo susitikę su Latvijos prezidentu ir Lietuvos ministere pirmininke.

Kitokia nuomone

Gerai žinome, kaip kontroversiškai mes, Amerikos lietuviai, žiūrime į Busho laikyseną Lietuvos atžvilgiu. Kalbėkime atvirai: daugelis nepatenkinti ta politika.

Daugelis tikėjosi, kad po KOVO 11 JAV prezidentas sušuks „Valio“ ir iš karto pasiųstu į Vilnių lėktuvą su savo ambasadoriumi.

Kaip žinia, taip neįvyko. Dar daugiau. „Viršūnių“ susitikime Washingtonė, per spaudos konferenciją, jis kantriai išklaušė Michailo Gorbačiovo piktas pastabas Lietuvai, ir išvis – kaip mums atrodo – padarė daug nuolaidų Maskvai. Tiesa, kartojama, kad Valstijos nepripažįstančios Lietuvos (bei Estijos su Latvija) aneksijos. Bet 1990 pabaigoje to aiškiai per maža.

Neseniai pasklido žinia, jog Baltų lyga ėmėsi iniciatyvos pradėti lobby veiklą, kad JAV

Kongresas judėtų „Lietuvos link“ žymiai ryžtingiau, kad būtų paskirti Amerikos atstovai Baltijos kraštams.

Nemaža karčių žodžių prezidento Bush adresu tenka girdėti ir iš pas mus besilankančių Lietuvos žmonių, netgi – šiuo metu esančių valdžioje.

Tokia tad populiarī lietuviška nuomonė apie G. Bush. Tačiau esama ir kitokios. Ją palyginti neseniai viename interview išsakė daugeliui gerai žinomas (jei ne asmeniškai – tai darbais) newjorkietis dr. Juozas Kazikas.

Kaip žinia, jis yra Lietuvos Respublikos Vyriausybės patarejas, nekartą lankėsi Lietuvoje, aktyviai dalyvauja politikoje. Žymus (jei ne lemiantis) jo nuopelnas, kad tas pats Bush priėmė Lietuvos premjerę Kazimierą Prunskienę. Pagaliau, ir

šiai dr. J. Kazikas, atrodo, sugeba praverti JAV prezidento duris.

Tad kokia jo nuomonė tais klausimais?

– Ar vertėjo JAV pasirašyti susitarimą dėl prekybos su TSRS?

– Atsakydamas į šį klausimą noriu priminti: per susitikimą su prezidentu Bushu gerbiama premjerė Prunskienė pareiškė, jog nenorėtų daryti nieko, kas pakenktų žmogui Tarybų Sąjungoje. Jeigu prekiaujant su šiais šalimi nebus didžiausio palankumo režimo, tai tės Tarybų Sąjungos ekonominius sunkumus. Jos sunkumai netiesiogiai atsilięptų ir lietuvių tautai.

Pagrindiniai mūsų ekonominiai santykiai buvo ir liks su TSRS. Tačiau šitas klausimas yra toks svarbus visiems, kad būtų labai gerai, jog prezidentas Bush ne aiškiai ir viešai paskelbtų, kad su Maskva susitarta, bet naudotų tą sutartį kaip tam tikrą derybų įrankį.

– Iš lietuvių girdėti nemaža priekaištų prezidentui Bush dėl jo požiūrio į Lietuvą, dėl jo laikysenos šiuo klausimu. Kokia Jūsų nuomonė?

– Po mūsų pokalbių su prezidentu Bush ir ypač po pokalbių su Mitterandu ir Kohliu paaiškėjo, kad Amerikos prezidentas yra labiau įsitraukęs į Lietuvos laisvės problemą, negu mes susidarome įspūdį iš laikraščių. Jo veikla labiau pasireiškia slapta diplomatija. Atrodo, kad prezidentas Bush labiau tiki, kad galima pasiekti geresnių rezultatų kai kuriuos jautrius klausimus ne keliant į viešumą, bet mėginant juos gvildinti asmeninės diplomatinės forma. Galėčiau pateikti pavyzdžių, kuriuos, manau, galite ir paskelbti.

Pavyzdžiui, kai mes kalbėjome apie Mitterando ir Kohlio viešą pareiškimą dėl Lietuvos, premjerė pareiškė, jog Mitterando-Kohlio idėjos yra mums priimtinos, prezidentas pasisuko į valstybės sekretoriaus padėjėją Iglebergerį ir paklausė: „Ar tai tas tekstas, kurį mes paruošėme?“ Tuo metu šioms žodžiams ypatingo dėmesio neskyriau, o tada pastarasis atsakė: „Taip, panašus“.

Vėliau kalbant su Mitterandu, Prancūzijos vadovas pasakė, jog dėl pasisakymo Lietuvos klausimu buvo tartasi su prezidentu Bush, tai buvo padaryta ir jam prašant. Mitterandas pasiūlęs, kad prisidėtų ir kancleris

Kohl. Tai turėjo pasisakymui suteikti kur kas daugiau reikšmės. Tas klausimas vėl buvo svarstytas su prezidentu Bush ir buvo nutarta, kad jie abu pasisakys, o Bush liks ir toliau nesuvaržytas vesti privačią diplomatiją, daryti spaudimą.

Tad aš manau, kad prezidento Bush elgesys Lietuvos atžvilgiu neturėtų būti per griežtai kritikuojamas.

– Prezidentas Bush be pagrindo prarado dalies lietuvių simpatijas?

– Tai tiesa. Aš net norėjau ta tema lietuvių visuomenei padaryti platų pranešimą – apie tai tur būt už poniją Prunskienę ir mane niekas kitas nėra geriau informuotas. Juk buvau su premjere per pokalbius, pagaliau, galima sakyti, esu ir jų organizavimo „kaltininkas“. Prezidentas Bush daro didelį spaudimą prezidentui Gorbačiovui dėl Lietuvos nepriklausomybės pripažinimo. Dar ir šiandien yra dalykų, kuriuos viešai paskelbti kol kas būtų netikslinga.

O situacija yra labai rimta. Aš bijau, ar tik ji nepradės dar labiau blogėti, ir blogėti labai greitai – kalbu apie Tarybų Sąjungą – ir ekonominėje, ir politinėje srityje. Aš bijau, kad dar šiemet galime pamatyti chaosą įvairiausiose sferose. Ir tai yra pavojinga būklė, ji gali sukelti kontrreakciją, kitaip pasakius – represijas.

Tad susitinkdami su Vakarų vadovais nuolat pabrėžiame: Gorbačiovo ryžtingesnis pasisakymas už demokratinį judėjimą yra žymiai svarbiau už mėginimą balansuoti ir palaikyti konservatorių sparną. Reikia kiek galima greičiau vienytis su demokratinėmis jėgomis – jos praranda pasitikėjimą Gorbačiovu dėl konkrečių sprendimų stokos. Reikia sugebėti ne tik gražiai kalbėti, bet ir daryti griežtus sprendimus bei jų laikytis.

Šiuo atžvilgiu bijome, kad Gorbačiovas per daug svyruoja, per daug balansuoja ir per mažai remia demokratinius judėjimus. O Lietuvos judėjimas yra jo demokratinio judėjimo priešakyje. Nepriklausoma Lietuva būtų naudinga Tarybų Sąjungai: jo karinė jėga nesuilsinėtų, o ekonominė padėtis pagerėtų, ir tai – žvelgiant į ateitį – būtų parama pačiam Gorbačiovui.

Laisvės statulos replika, birželio 1 stovėjusi demonstracijų metu Washingtone. Ją paskolino Baltimorės festivalio komitetas. Ją sukūrė menininkai iš Baltimorės lietuvių muziejaus: Algimantas Grintelis, Jonas Kardokas ir Vytautas Vaškys. Nuotr. K. Laskauskas

– Baltų Taryboje Londone rugsėjo mėn. posėdyje latviai baigė savo pirmininkavimo kadenciją. Nuo spalio 1 lietuviai perėmė Baltų tarybos pirmininkavimą. Pirmininku paskirtas Romas Kinka. Buvusi Baltų Tarybos pirmininkė Marie Ann Zarina, paskutinio Latvijos pasiuntinio Britanijoje duktė, buvo Latvijos atstovo Washingtono paskirta Londono Latvijos pasiuntinybės vedėja, vietoje ką tik mirusio Paul Reihards.

– Dr. Kęstutis Girnius, Laisvės Radijo (Radio Free Europe ir Radio Liberty) direktorius Munchene, nenumato, kad lietuviškos transliacijos per šį radijų dėl perestroikos galėtų greitai baigtis, nežiūrint paskleistų gandų. Lietuviai atlieka vieną valandą transliacijų per dieną.

– Lietuvos vicepremieras Romualdas Ozolas paskirtas pasaulio lietuvių sporto žaidynių organizacinio komiteto pirmininku. Ketvirtosios žaidynės vyks 1991 metais liepos gale – rugpjūčio pradžioje Lietuvoje. Iš įvairių pasaulio kraštų ten žada dalyvauti apie 500 sportininkų ir apie 1,000 turistų.

– Japonų televizijoje birželio 23 parodyta vaizdajuostė "Baltijos tragedija". Filmą – suorganizavo NHK japonų televizijos korporacija. Vaizdajuostėje daugiausia vaizdų iš Estijos taip pat panaudota ir Gerimanto Peniko filmuota lietuvių veikla.

Vaizdajuostė laimėjo "Galaxy Prize" premiją.

– Rytų Vokietijoje paaiškėjus, kad ten esantis sovietų armijos motorizuotas pulkas žiemą turės būti perkeltas į pietinę Rusiją, kurių žmonos surengė protesto demonstracijas.

– JAV išdo sekretorius Nicholas F. Brady ir jo pavaduotojas Lawrence S. Engleburger išvyko lankyti įvairių valstybių ir raginti, kad jos prisidėtų prie Saudi Arabijoje sutelktos kariuomenės išlaikymo.

– JAV viešai neskelbdama remia Kuvaite prasidėjusią partizaninę veiklą.

Sov. S-gos prezidentas Gorbačiovas atleido iš pareigų pirmąjį min. pirmininko pavaduotoją Vladilen N. Nikitin dėl pasireiškiančio rūkalių trūkumo.

IŠ LIETUVOS VICEPREMJERO ALGIRDO BRAZAUSKO VEIKLOS AMERIKOJE

Lietuvos Respublikos vicepremieras Algirdas Brazauskas, lydimas prof. Raimundo Rajecko buvo atvykę į Ameriką ir čia viešėjo apie savaitę laiko. Lankėsi Chicagoje, Washingtone ir New Yorke. Kultūros Židinyje Brooklyne buvo surengtas jo susitikimas su lietuviškąja visuomene.

Svėtys Algirdas Brazauskas padarė ilgus pranešimus kas dabar ir kaip vyksta Lietuvoje. Jo pranešimas užtruko daugiau valandos laiko. Buvo ir daug klausimų. Viskas užsitęsė arti trijų valandų.

Sov. S-gos komunistų partijos kongresas posėdžiavo 10 dienų. Čia buvo aštriai kritikuojama prezidento Gorbačiovo politika ir ūkinės reformos, bet vis tiek partijos gen. sekretorium buvo išrinktas Gorbačiovas, o jo pavaduotoju – Gorbačiovo pasiūlytas kandidatas Ivaška.

Sov. S-gos armija, pasitraukdama iš Vengrijos, reikalauja, kad Vengrija jai sumokėtų už paliekamas apgriuusias kareivines 800 mil. dol.

Dodžiausia pasauly žydų organizacija B'nai B'rith tik dabar nutarė savo nariais priimti ir moteris.

Imigracijos muziejus Ellis Island, arba Ašarų saloj, per kurią turėjo pereiti visi į JAV atvykę imigrantai ir daugelis jų dėl įvairių ligų ar trūkumų turėjo grįžti į savo kraštus arba saloj mėnesiais laukti sprendimo, rugsėjo 10 pradės veikti atnaujintose patalpose.

Arabų lygos valstybės pareikalavo, kad Irakas netik pasitrauktų iš Kavaito, bet ir sumokėtų reparacijas.

Izraelis tikina, kad Jordano žvalgybos lėktuvai teikia Irakui žinias apie Saudi Arabijoje sutelktos kariuomenės veiksmus.

Irakas, nors ir pažadėjo išleisti Kuvaite ir Irake esančių užsieniečių moteris su vaikais, bet jų išvykimą įvairiais būdais vilkina.

JAV yra pasiruošusios pasiųsti Izraeliui papildomai iF-15 ir F-16 kovos lėktuvų, prieš lėktuvinių raketų ir M-60 tankų už bil. dol. Pastoviai Izraelis kasmet gauna karinės paramos už 1.8 bil. dol.

Lietuvoje viešėjo Jungtinių Amerikos Valstijų Alabamos valstijos protestantų parapijos delegacija. Prieš tai ji lankėsi Maskvoje, Leningrade, Tbilisyje, Kijeve, Minske. Delegacijos nariai – daugiausia Alabamos valstijos aukštųjų mokyklų studentai. Jie lankėsi Vilniuje, pabuvojo Trakuose. Kernavėje susipažino su jos istorija.

Tolimesnis jų maršrutas – Ryga, Tallinas, Helsinkis.

Nuotraukoje: svečiai Kernavėje. Gedimino Svitojaus (ELTA) nuotr.

Lietuvos Aukščiajai tarybai priėmus Lietuvos nepriklausomybės atstatymo deklaracijos moratoriumą, prezidentas Gorbačiovas sudarė komisiją deryboms su Lietuva, kuriai pirmininkauja min. pirmininkas Ryžkov. Lietuva taip pat sudarė panašią komisiją derybų eigai ir tvarkai su Sov. S-ga nustatyti. Ūkinė blokada panaikinta.

Danijoje vykusi Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencija įsipareigojo siekti įgyvendinti demokratiją, įstatymų ir žmogaus teisių gerbimą, nepriklausomus teismus ir atskirti valstybes nuo politinių partijų valdžios.

Viena po kitos Sov. S-gos respublikos pradeda reikalauti didesnių laisvių nuo centro kontrolės: 5 centrinės Azijos respublikos susitarė bendrai naudoti jos auginamus gaminius sekretorius.

Sov. S-gos komunistų partijos kongresas nutarė praplėsti partijos politbiurą, į jį priimdamas sovietinių respublikų partijų

GREENFIELD, MA MIRĖ SLA 297 KP. VEIKLUS NARYS

Liepos 17 mirė buvęs eilė metų 297-osios Kuopos sekretorius Andrius Dėdinas, sulaukęs 82 metų amžiaus.

Palaidotas iš J. C. Davis laidotuvių koplyčios kapinėse.

Buvo gimęs Orange, MA. I SLA įsirašė 1939 m. gruodžio 31 d.

Kuopos valdyba šeimai reiškia nuoširdžiausią užuojautą. Nariai ypač buvo laimingi už velionio nuoširdų patarnavimą SLA reikaluose.

IŠ AMERIKOS LIETUVIŲ MOKSLININKŲ DARBŲ

LEGENDA APIE GELEŽINI VILKĄ

Birželio 23-oji ir 24-oji buvo skirtos Antano Kulbio pasiektam laimėjimui, kurį sudaro pernai Bostono universitete jam pripažintas magistro laipsnis už filmą **Legenda apie Geležini vilką**.

Minėtomis dienomis Bostono ir apylinkės lietuviai buvo supažindinti su tuo filmu, jo autoriumi Antanu Kulbiu ir vaizduotojuoste apie filmo paruošimą. Filmą buvo rodomas So. Bostono Lietuvių Piliečių d-jos salėje dvi dienas. Pirmą daugumą sudarė jaunesnieji, o antrą – vyresnieji.

Universiteto žymuo lietuviui

Nuo 1988 m. rudens Suffolk universitete Bostono finansus dėsto dr. Eduardas Bubnys iš Chicagos kur jis yra gimęs ir mokėsis. Šių mokslo metų pabaigoje jam pripažintas ir įteiktas "Dean's Recognition Award" už tyrimus ir mokslinę veiklą.

Dr. Eduardas Bubnys domisi Lietuvos reikalais ir vietos lietuvių veiklą, kurioje jis aktyviai dalyvauja. Dabar jis yra LB Bostono apylinkės kontrolės komisijos narys, "Taupos" finansinis patarėjas, Sovietų Sąjungos Lietuvai nuostolių padarytų apskaičiavimo VLIKO komisijos narys, demonstracijų Lietuvos reikalais vietoje ir Washingtone dalyvis.

Ateinantiems mokslo metams dr. Eduardas Bubnys pakviestas dėstyti ekonomiką Vilniaus ir Kauno universitetuose. Tuo pagrindu jam suteikta Fulbright-stipendija.

Bostoniškiai baltistikos konferencijoje

Birželio 21 - 23 Seattle, Washingtone vykusioje dvyliktoje baltistikos konferencijoje (Association for the Advancement of Baltic Studies) dalyvavo bostoniškiai Milda Bakšytė-Richardson ir jos vyras prof. Robert Richardson. Konferencijoje jiedu skaitė paskaitas apie lietuvių liaudies meną: Milda apie lietuvių liaudies kryžius ir koplytėles, o Robertas apie folklorą ir pasakas. Abudu Richardsonai gyvai domisi lietuvių tautine kultūra, o ypač liaudies menu. Ta tema Milda Richardson dažnai skaito paskaitas įvairiuose vietos renginiuose ir universitetuose.

Išvertė mokslo veikalą

Milda Bakšytė-Richardson Bostone dirbanti M.I.T. iš lietuvių į anglų kalbą išvertė dr. Algirdo Sabaliausko mokslo veikalą **Mes Baltai**, išleista Šviesos leidyklos 1986 m. Lietuvoje.

Vertimo iniciatyvą iškėlė Pennsylvania State University profesorius William Schmalstieg to veikalo recenzijoje, kurią paskelbė žurnalas *Lituanus*. Kai vertėja atsiliepė į iškeltą mintį ir atlikus pataisyta ir papildyta lietuviško teksto vertimą, ją peržiūrėjo ir redagavo jos vyras prof. Robert Richardson, dėstęs slavų ir lyginamąją literatūrą Bostono universitete, o vertimui įvadą parašė prof. William Schmalstieg.

Vertimą išleis Mokslo leidykla Vilniuje.

Tai rimtas literatūros anglų kalba papildymas apie Baltus leidinys.

Vertėja Milda Bakšytė-Richardson yra baigusi Bostono universitetą bakalauro laipsniu, o dabar ten ruošiasi magistro laipsniui.

*****

Red. Sveikiname ir džiaugiamės, kad mūsų žymi visuomenės veikėja, organizacijų Garbės narė Alena Devenienė-Grigaitienė, sutiko būti SLA 373 kuopos pirmininke. Jos pavyzdys parodė, kad ne aukšti

pareigų postai puošia žmogų — žmogus savo asmenybe puošia postą. Taip garbės narė papuošė SLA 375 kuopą. Sveikinam ir visą kuopos valdybą. Sėkmės veikloje!

ST. PETERSBURG, FLORIDA
SLA 373 KUOPOS NAUJA VALDYBA

SLA 373 Kuopos visuotiname susirinkime 1990 m. gegužės 16 dieną, išrinkta nauja valdyba:

Pirmininkė ..... Elena Devenienė-Grigaitienė,
Finansų Sekretorius ..... Petras Dalinis,
Protokolų Sekretorė ..... Irena Mačionienė,
Iždo Globėja ..... Bronislava Urbonas,
Iždo Globėja ..... Elena Purtulis
Fin. Sekr. Petras Dalinis

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA

INCOME

From April 1, 1990 to June 30, 1990

INVESTMENT INCOME:

Bond Interest.....	\$73,588.19
Certificate Loan Interest	306.00
Interest on Bank deposits	1,374.63
Interest on Short Term Fed. Securities	508.88
	<u>\$75,777.70</u>

MISCELLANEOUS INCOME:

Membership premiums.....	\$ 13,231.96
Sundries, Donations, Widows-Orphans Fund.....	221.06
	<u>13,453.02</u>

Total Income \$89,230.72

DISBURSEMENTS

From April 1, 1990 to June 30, 1990

Death Benefits	\$22,255.00
Matured Endowments	2,000.00
Cash Surrender	6,088.74
Disability Benefits.....	195.02
Salaries to Officers and Employees	25,775.43
Salaries to Official Publication Employees	862.50
Salaries to Real Estate Employees.....	414.00
Social Security, Taxes, Unemployment.....	2,434.42
Official Publication "Tėvynė".....	5,608.87
Real Estate Taxes.....	0-
Real Estate Insurance and Miscell. expenses	2,432.43
Rent.....	150.00
Fraternal Expenses.....	119.27
Fraternal Sundries Expenses.....	77.00
Travel and Expenses	2,254.41
Actuary's and Notary's Fees.....	2,572.00
Commission to Organizers.....	0-
Commission to Lodge Secretaries.....	6,239.15
Postage and Telephone.....	1,762.87
Printing and Stationary	335.89
Official maintenance and sundries.....	307.18
Investment expenses.....	0-
State Insurance Department's Fee.....	313.50
Pension to Employees.....	1,265.99
Fraternal Development Allowance	0-
Returned premiums and dues.....	443.97
Convention Expenses	0-
Inventor.....	0-
Supreme Bonds, Workmen's Compensation	368.68

Total Disbursements..... \$84,276.28

INVESTMENTS

INCOME: Matured and Called Bonds..... \$51,000.00

INVESTED: Purchased United State Treasury Notes \$50,000.00

Genevieve Meiliunas, Secretary

SVARBUS PRANEŠIMAS

VISIEMS KUOPŲ FINANSŲ SEKRETORIAMS, ORGANIZATORIAMS ir NARIAMS

Susivienijimas Lietuvių Amerikoje ŠIMTMETINIS JUBILIEJINIS Vajus pasibaigė 1989 m. sausio 1 dieną.

Siekdami sustiprinti organizaciją ir pagyvinti jos veiklą, nuo 1990 metų sausio 1 dienos yra skelbiamas naujas narių prirašymui VAJUS, pavadintas:

SLA "ŽENGIANT Į ANTRAJĄ ŠIMTMETĮ"

ŠIUO Vajaus metu siūloma, kaip naujai prisirašantiems, taip ir seniesiems nariams, užpildžius suprasintas NON-MEDICAL (be sveikatos patikrinimo) aplikacijas, įsigyti šias apdraudas pagal naujas 1980 SCO Mokesčių Lenteles:

1. **Viso Amžiaus mokama** — Ordinary Life
2. **20 Metų Mokama**—viso amžiaus — Twenty Payment Life
3. **Single Premium Life** — Mokesčiai už apdraudą sumokami vienkartiniai, iš karto. Ši nauja apdrauda ypač naudinga vaikams ir jaunuoliams.
4. **Akcidentalinę apdraudą** tokioje sumoje, kokioje narys yra apsidraudęs ir galioja tik iki 70 metų amžiaus. Vaikams akcidentalinės apdraudos neduodama.

Apsidrausti gali sekančiomis pinigų sumomis:

Nuo 1 iki 60 metų — \$1,000 - \$5,000
Nuo 60 iki 70 metų — \$1,000 ar \$2,000

Apraudos suma negali būti mažesnė kaip \$1,000.

Kartu su aplikacija turi būti atsiųsti metiniai mokesčiai.

***

Taip pat duodama nauja pigi TERMINUOTA apdrauda, kuri baigiasi kai nariui sueina 25 metai.

Terminuota apdrauda duodama nuo 1 iki 21 metų amžiaus.

Apraudos suma negali būti: mažesnė kaip \$2,000 ir nedidesnė kaip \$5,000

***

Broliai ir sesės, kviečiame Jus visus įsijungti į naują narių prirašymo VAJŲ. Susivienijimo striprybė - narių gausybė.

SLA VAJAUS KOMISIJA

== TĖVYNĖ NEWSGRAMS ==

Albania for the first time joined the CSCE process as an observer, but the three Baltic States were denied similar status. The Danish Secretariat advised without further explanation and without the matter being put formally to the meeting, that consensus had not been obtained. (in plain English, the Danes did not want to disturb the Soviets - Ed.). From the United States, numerous non-governmental organizations participated, as did 10 human rights experts who served as public members of the delegation. U.S. discussion in subsidiary work groups among other issues addressed the Baltic States and the situation in Romania. Delegation Deputy chairperson Jane Fisher also took the Soviet Union to task for its continuing restrictive visa policies.

***

Commercial insurance companies are constantly thinking up new lines of life insurance products to sell to the public. As a service to Tėvynė readers we are continuing the service of explaining innovative products. You should remember that many of these products are new wrinkles on old designs. The trend has been to market life or annuity insurance as an investment vehicle. The first of the "products of the nineties" is a variable universal life policy (VUL).

The proper designation should be "flexible premium variable whole life insurance." What does this mean? The company will pay a death benefit if the insured dies while the policy is in force. "Variable" means that all values which depend on the investment performance of a separate account are not guaranteed as to dollar amount. Premiums for this policy are flexible. After the first premium has been paid, there is no requirement that any specific amount of premium be paid on any specific date. Instead, within the limits stated in the policy, any amount may be paid on any date before the death of the insured. Right here lies a risk! Premiums are applied to increase the value of the policy.

This is essentially a rich man's policy. Companies are willing to market it for face amounts of \$100,000 to one million dollars. Since it is an investment vehicle subject to the fluctuations of the stock market, a number of states have issued stringent regulations setting definitions and other standards. It has pitfalls. The variable account (separate account value of the policy may increase or decrease in accordance to the experience of the separate account). There are no minimum guarantees as to the variable account value. The value may drop to zero! Also to take into consideration is the fact that the premiums are high and there are administrative charges as well. Kintančios universalines gyvybės apdraudos yra per riebūs lietuviui dietui!

***

T. A. Zikas of the Boston area graduated from the United States Naval Academy, Annapolis, on May 10 with the rank of ensign USN and a Bachelor's degree in systems engineering. He graduated "with distinction" and will serve in the submarine force.

***

Petras Cidzikas, kovotojas dėl Lietuvos nepriklausomybės taikiomis priemonėmis, neša kryžių Vilniaus gatvėmis š. m. spalio 31 d.

R. Jurgaičio - ELTA nuotr.

Lithuania began to "desovietize" motor vehicles. Local motor registries will issue Lithuanian license plates.

Did you know: that the oldest University within the confines of the Soviet Union is the University of Vilnius founded in 1579. The oldest Russian university which is called the Lomonosov University after its founder, was established in Moscow in 1755.

***

Invited by the government of the Republic of Lithuania. Dr. Kazys Bobelis, the president of the Supreme Committee for Liberation of Lithuania (VLIK), reached Vilnius on September 5, 1990 and delivered to the Lithuanian government Hewlett Packard LaserJet series III printers which were donated by VLIK. He was accompanied by his sons Jonas and Algis.

On September 6 he met with premiera Kazimiera and vice premier Algirdas Brazauskas as well as with other cabinet members. Other meetings were planned. Dr. Bobelis delivered to foreign minister Algirdas Saudargas the "Helsinki Conference" documentation since 1975 and the latest public statements of the Supreme Committee for liberation of Lithuania. On September 8 Dr. Bobelis spoke at the observance of the "Nation's Day" (Tautos Šventė), organized in Vilnius by the Association of Reportees (Tremtinių Sąjunga). On September 10 he met with president Vytautas Landsbergis.

Speaking on Vilnius television, Dr. Bobelis expounded on the purpose, past activities, position, present status and work of the Supreme Committee for Liberation of Lithuania. His son Jonas Bobelis commented on the need for improvement of relations between overseas Lithuanians and those in the Lithuanian Republic. While in Vilnius, Dr. Bobelis met with the editors of Lietuvos Aidas and Gimtasis Kraštas. At the Kaunas polytechnic hospital Dr. Bobelis held consultations with local doctors, examined patients and gave information about the American medical program.

Public opinion poll was held in Lithuania in July, 1990. It disclosed interesting facts about the views of this country of 3.8 million people. Ninety percent of the inhabitants endorse the March 11, 1990 declaration of independence. Eighty percent of the Poles and Russians of Lithuania would vote for an independent Lithuania. The necessity of the moratorium on independence is endorsed by 80% of the people.

The people approve of the activities and work of the cabinet ministers more than that of the parliament. Of those polled, 42% favored the government, while only 23% favored the parliament. The most popular political figures in Lithuania today are as follows: premier Kazimiera Prunskienė, vice premier Algirdas Brazauskas, and president Vytautas Landsbergis. What are the biggest daily worries of the man in the street: obtaining goods, the cost of living, and the shortage of apartments.

***

TASS News Agency reports that on August 15 a trade and economic cooperation treaty was concluded between Lithuania and the Russian Republic. It was the first such treaty between Lithuania and Russia although both countries officially belong to the Soviet Union. The treaty was signed in Vilnius by Lithuanian premier K. Prunskienė and premier Ivan Sillaev of the Russian Federal Socialist Republic.

Did you know: that like Germany, Ireland, and Korea Lithuania is not a whole country? The Republic of Lithuania of the Lithuanian SSR is a fractured country. The Republic of Lithuania contains 3 million ethnic Lithuanian. Yet, the Byelorussian SSR contains 33 rations (10,000) with an additional 600,000 of Lithuanian stock, the People's Republic of Poland rules over the Lithuanian counties of Seinai, Augustavas, Suvalkai, Angerapė, and Galdapė. The Kaliningrad Oblast of Soviet Union, used to be the Lithuanian portion of East Prussia. There are still 60,000 Lithuanians in this region. The vital question remains: when will all lands inhabited by Lithuanians from time immemorial be united into a Lithuanian state?

IŠMOKAMOS APDRAUDOS

1990 m. liepos 14 d.

Bronius Vasylionis, 3 kuopa, Elizabeth, N.J., gimęs Lietuvoje. Prie SLA prisirašė 1958 m. gegužio 15 d., mirė 1990 m. vasario 15 d. Apdrauda išmokėta velionio vaikams Peter ir Paul Vasylionis.

Helen Cizauskas, 134 kuopa, Chicago, IL, gimęs Lietuvoje. Prie SLA prisirašė 1950 m. kovo 21 d., mirė 1990 m. balandžio 5 d. Apdrauda išmokėta velionės seserėčiai Aldona M. Kitt.

1990 m. liepos 28 d.

Elena Stanislovaite, 36 kuopa, Chicago, IL, gimęs Lietuvoje. Prie SLA prisirašė 1938 m. gruodžio 31 d., mirė 1990 m. balandžio 2 d. Apdrauda išmokėta velionės dukterei Ruth Lombardi.

Marian Yomantas, 64 kuopa, Baltimore, MD, gimęs Chicago, IL. Prie SLA prisirašė 1971 m. kovo 5 d., mirė 1989 m. liepos 20 d. Apdrauda išmokėta velionės seserėčiai Barbara L. Rainis.

1990 m. rugpjūčio 11 d.

Irene A. Mickunas, 365 kuopa, Jamaica Plain, MA, gimęs Norwood, MA. Prie SLA prisirašė 1937 m. gegužio 1 d., pridėtinę apdraudą paėmė 1978 m. sausio 1 d. Trečią apdraudą paėmė 1984 m. gruodžio 31 d., mirė 1990 m. kovo 27 d. Apdraudos išmokėtos velionės dukteriai Phyllis Mickunas-Harrington.

Jonas Juodikis, 373 kuopa, St. Petersburg, FL, gimęs Lietuvoje. Prie SLA prisirašė 1953 m. gegužio 19 d., mirė 1990 m. liepos 2 d. Apdrauda išmokėta velionio žmonai Regina Juodikis.

Kazys Dailydenas, 309 kuopa, White Plains, NY, gimęs Lietuvoje. Prie SLA prisirašė 1936 m. gruodžio 1 d., mirė 1990 m. liepos 8 d. Apdrauda išmokėta velionio brolvaikiui Stanley Dailidenas, Jr.

A.a. Kazys Gaižutis

Šių metų birželio 14 dieną po trumpos ligos Clevelande Ohio mirė ilgametis SLA 136 kuopos finansų sekretorius a.a. Kazys Gaižutis.

Velionis buvo gimęs 1914 metais gruodžio 25 dieną Lietuvoje - Aukštaitijoje.

Atlikęs karišką tarnybą, vedė irgi aukštaitę Uršulę, planuodamas ramų gyvenimą.

Antrojo pasaulinio karo audros išbėgęs iš tėvynės, po kelių vargingo stovyklinio gyvenimo metų Vokietijoje, nuolatiniame gyvenime atvyko į JAV ir apsigyveno Clevelande.

Velionis buvo pareigingas, sumanus finansų sekretorius. Sunkiai dirbdami, užaugino ir išmoksino sūnų Petrą. Abu su žmona labai mėgo lietuvišką dainą. Uršulė dainuoja Čiurlionio chore, Kazys giedoja Šv. Jurgio parapijos chore, skaitė ir rėmė lietuvišką spaudą.

Priklausė Lietuvių Bendruomenei, Vyčiams, Ramovėnams ir kitoms organizacijoms. Vienos kadencijos metu buvo LKVS „Ramovė“ C. V. komisijos nariu.

Beto, jų erdvioje ir gražioje sodyboje, gegužinėms raskavosi vietos netik SLA 136 kuopos

1990 m. rugpjūčio 25 d.

Antanas Rugienis, 34 kuopa, New Britain, CT, gimęs Lietuvoje. Prie SLA prisirašė 1923 m. gegužio 13 d., mirė 1990 m. liepos 24 d. Apdrauda išmokėta velionio žmonai Helen Rugienis.

Juozas Jurksaitis 75 kuopa, Los Angeles, CA, gimęs Lietuvoje. Prie SLA prisirašė 1949 m. lapkričio 6 d., mirė 1990 m. liepos 7 d. Apdrauda išmokėta velionio dukterei Ruth Z. Gričius.

Veronika Lauckiene, 126-Pav. kuopa, New York, NY, gimęs Lietuvoje. Prie SLA prisirašė 1924 m. kovo 1 d., mirė 1990 m. gegužio 4 d. Apdrauda išmokėta velionės dukterei Helen L. Laraba.

Lucija Sperauskas, 126 kuopa, New York, NY, gimęs Jalutorovsk, Siberia. Prie SLA prisirašė 1955 m. kovo 12 d., pridėtinę apdraudą paėmė 1972 m. sausio 11 d., 99 kuopai, New Yorke, mirė 1990 m. liepos 27 d. Apdraudos išmokėtos velionės vyrui Antanai Sperauskui.

Petras Ausiejus, 328 kuopa, Jamaica Plain, MA, gimęs Lietuvoje. Prie SLA prisirašė 1950 m. kovo 24 d., pridėtinę apdraudą paėmė 1967 m. spalio 30 d. mirė 1989 m. rugpjūčio 26 d. Apdrauda išmokėta velionio vaikams Rita Heidemann ir Linas Ausiejus.

Andrius Dedinas, 297 kuopa, Greenfield, MA, gimęs Orange, MA. Prie SLA prisirašė 1934 m. rugsėjo 9 d., mirė 1990 m. liepos 17 d. Apdrauda išmokėta velionio žmonai Anna F. Dedinas.

— Lietuvos Vyčių Vidurio Amerikos apygardos suvažiavimas įvyks 1991 gegužės Clevelande.

nariams, bet ir kitoms organizacijoms.

Po gedulingų pamaldų velionis palaidotas Visų Šešių kapinėse.

Nuliūdę pasiliko žmona Uršulė, sūnus Petras, anūakai, giminės ir artimieji.

Išsėkis ramybėje brangus Kazimierai, tu savo pareigą atlikai Tėvynei ir lietuvybei.

Antanas Jonaitis

Žurnalistas A. M. Rosenthal lapkričio 16 NYT savo skiltyje apie kongreso atsisakymą suteikti Baltijos valstybėms humanitarinės pagalbos nurodo, kad kongresas ir valst. departamentas labiau vertina Gorbačiovo politinę ateitį negu sovietinių respublikų pasipriešinimą. JAV vykdomasis Baltijos valstybių apgaulingumas jau nesąs naujiena. Sutelkta parama būtų nuplovusi Amerikos gėdos išdavus Baltijos valstybes, bet būtų patenkėję visi širdis.

22 sovietų intelektualai Moscow News paskelbė atvirą laišką, reikalaujantį, kad prez. Gorbačiovas atsistatytų

A. a. Broniaus Kviklio nuotrauka iš 1988 metų, kai jis Bostone priėmė jam skirtą LB Kultūros Tarybos premiją. Nuotr. V. Maželio

CHICAGOJE MIRĖ BRONIUS KVIKLYS

Žurnalistas, išleidęs eilę vertingų knygų, sutelkęs daug medžiagos į savo archyvą

Rugpjūčio 28, antradienio vakare, pasklido žinia, kad tą dieną 4 v. popiet Chicagoje mirė žymus žurnalistas, publicistas, daugelio knygų autorius Bronius Kviklys. Mirė širdies priepuoliu. Jau ir anksčiau turėdavo širdies skausmus, bet jis kentėjo, skausmai praėjo. Tikėjo, kad ir šis priepuolis taip praeis. Bet — pasibaigė kitaip. Nuvežus į ligoninę, jo nebeatgaivino. Tai didelis nuostolis lietuviškai spaudai, lietuviškai žurnalistikai, nes jis šitose srityse paliko didelius ir stambius išleistus veikalus, kurie metų metais jam bus gražiausias paminklas.

Velionis buvo gimęs 1913 lapkričio 10 Zastrone, Daugailių valsč., Utenos apskr. 1932 baigė Utenos gimnaziją, 1932 - 37 studijavo Vytauto Didžiojo universitete teisių fakultete ekonomiją ir gavo diplomuoto ekonomisto vardą, 1938-41 studijavo teisę Kauno ir Vilniaus universitetuose.

Nuo 1927 pradėjo rašinėti į moksleivių skautų šapirografuotus leidinius, protarpiais juos redaguodamas. Buvo įvairių laikraščių administratorius, techninis redaktorius.

Iš Lietuvos pasitraukė 1944 metais. Vokietijoje gyveno įvairiose pabėgėlių stovyklose. Į Ameriką atvyko 1951 ir apsigyveno Chicagoje.

Aktyviai dalyvavo skautų veikloje, buvo vyr. skautininkas-filisteris, redagavo jų leidinius, juose bendradarbiavo.

Taip pat bendradarbiavo įvairioje spaudoje. Nuo 1968 dirbo *Draugo* redakcijoje, kur pasižymėjo aktualijų vedamųjų rašymu. Jiem surinkdavo daug konkrečios medžiagos ir tiksliai demaskuodavo sovietinę veiklą Lietuvoje. Už jo vedamuosius ne kartą jį plūdo sovietinė spauda.

didžiulį veikalą — *Mūsų Lietuva*. Jį pradėjo leisti 1964, baigė 1968. Čia surinko labai daug nuotraukų apie Lietuvos vietas. Tomus paskirstė pagal etnografinius vienetus, paskui skirstė apskritimis ir aprašė kiekvieną vietovę, ją pavaizdavo nuotraukose.

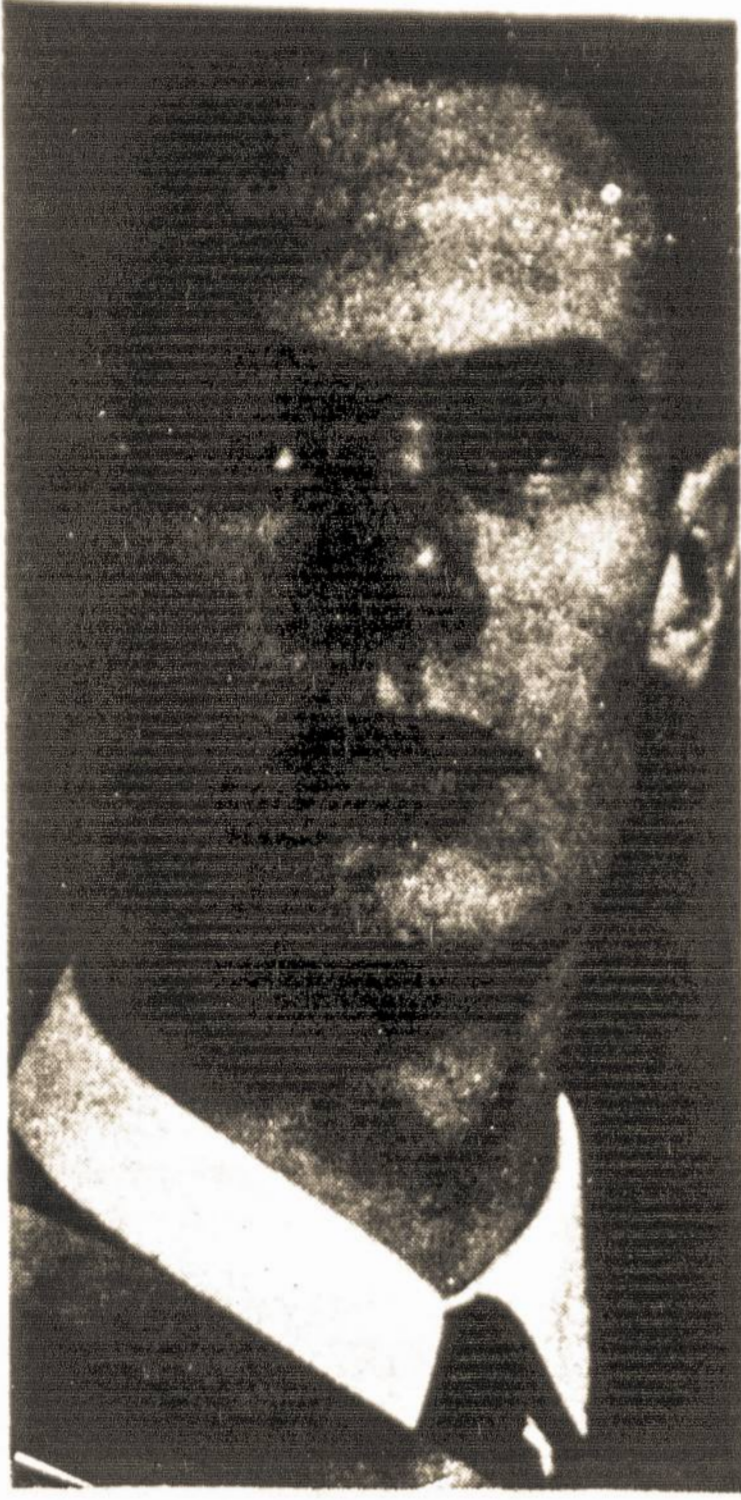
Nuotraukos kaupėsi. Į jo rankas pateko Telšių vyskupijos kunigų sudarytas albumas, kur buvo sudėti kunigai, vietovių nuotraukos. Tas jam davė idėją išleisti seriją, kuri apimtų visas vyskupijas ir ten esančias bažnyčias. Ta serija vadinasi *Lietuvos bažnyčios*.

Ieškodamas nuotraukų, pasiekė ir Lietuvą. Specialiai nuvažiavę žmonės jam fotografavo bažnyčias iš lauko, iš vidaus. Toji serija turi 7 tomus, nes Vilniaus vyskupijai skirti du didžiuliai tomai, t.y. 5 - I, 5 - II. 6 tomas skirtas Kaišiadorių vyskupijai. Paskutinis tomas išleistas 1987 metais.

Abu veikalai buvo premijuoti. *Mūsų Lietuva* gavo Ohio lietuvių gydytojų sąjungos premiją, o *Lietuvos Bažnyčios* 1988 metų lietuvių Bendruomenės Kultūros tarybos premiją už kultūrinę veiklą. Gavo jis ir Vatikano "Pro Pontifice et Ecclesia" ordiną.

Iš jo didelio archyvo buvo surengiamos įvairios parodos. Viena: lietuvių imigracija į Ameriką, paroda buvo surengta ir New Yorke. Paskui Vilniaus universiteto 400 metų sukakties paroda, *Aušros* 100 metų sukaktuvinė paroda, *Varpo* 100 metų sukaktuvinė paroda.

Velionis paliko žmoną ir tris dukras. Viena yra ištekejusi už dail. Luko, kuris jau įsitraukia į muziejiminko darbus ir jau gerai pažįsta archyvą. Reikia tikėtis, kad jis to brangaus turto nepražūdytų, o jį plės, tobulins ir leis visiem pasinaudoti, kam tik bus reikalinga moksliniams darbams.

ALAN SNAPKAUSKAS

Alan Snapkauskas, Albino ir Annos Snapkauskų sūnus ir P. Snapkauskienės vaikaitis, gyvenęs Kanados sostinėj Ottawoje, priimtas į Carlton Universitetą, kur mokėsi medicinos mokslus.

"New Jerseyans for Baltic Freedom" organizacijos vadovybė. Sėdi iš k.: Gina Zingerman, Loreta Stukienė, Julianna Ligita Rafaelis. Stovi iš k.: Lember Savi, Lilmar Asmaa, Vincas Vyzas, Paul Blumbergs, SLA veikėjas dr. Jokūbas Stukas.

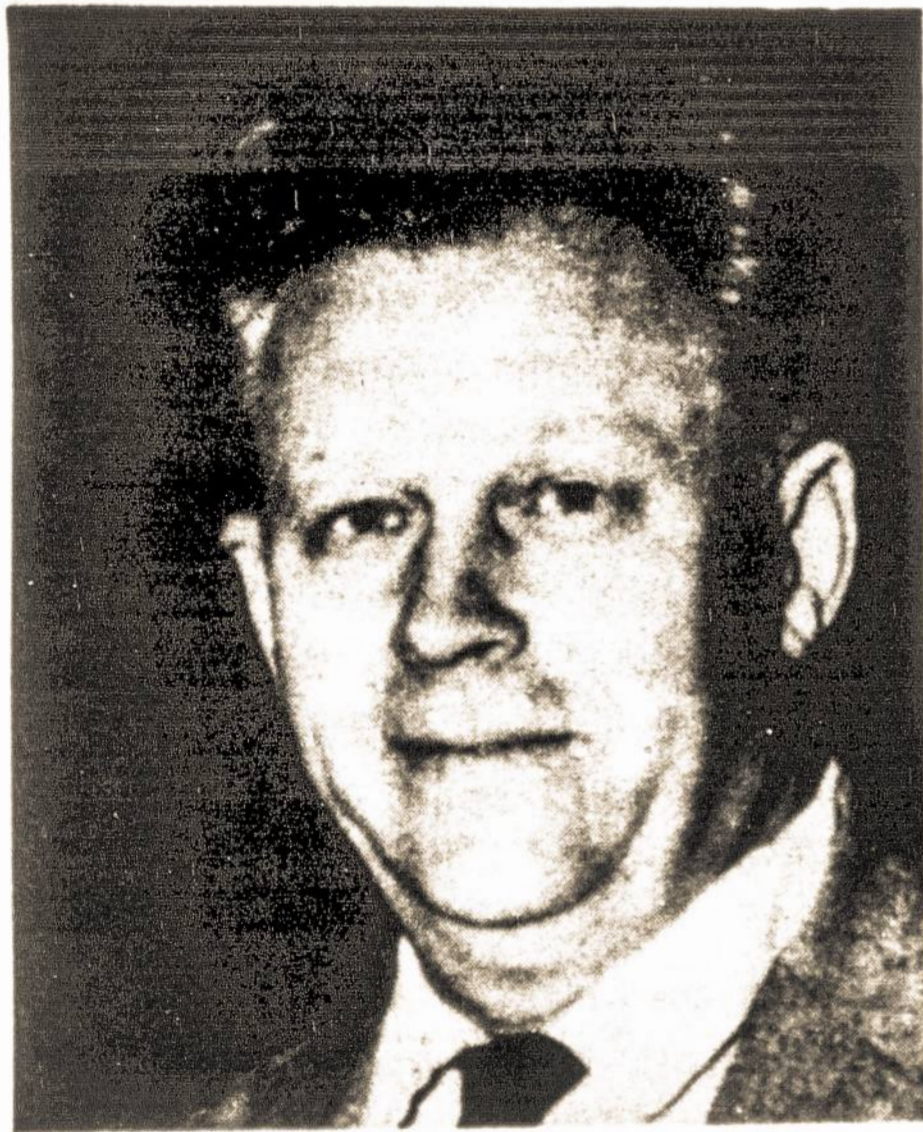
Birželio 21-23 Seattle, WA vykusioje dvyliktoje baltistikos konferencijoje (Association for the Advancement of Baltic Studies) dalyvavo bostonišikiai Milda Bakšytė-Richardson ir jos

vyras prof. Robert Richardson. Konferencijoje jiedu skaitė paskaitas apie lietuvių liaudies meną: Milda apie lietuvių liaudies kryžius ir koplyteles, o Robertas apie folklorą ir

pasakas. Abudu Richardsonai gyvai domisi lietuvių tautine kultūra, o ypač liaudies menu. Ta tema Milda Richardson įvairiose vietose renginiuose universitetuose.

ŽINOKITE, KAD KIEKVIENAS NARYS SAVAIME YRA IR SUSIVIENIJIMUI NAUJŲ NARIŲ IRAŠYTOJAS-ORGANIZATORIUS, SLA STIPRINTOJAS IR PATRIOTINGŲJŲ LIETUVIŲ ŠEIMOS GAUSINTOJAS, PRISIDEDAS IR LIETUVOS PILNAI NEPRIKLAUSOMYBEI SIEKTI!

„DIRVOS“ DEIMANTINĖ 75 METŲ SUKAKTIS

Red. Balys Gaidžiūnas

„Dirva“ šiais metais švenčia savo 75 metų deimantinį jubiliejų. Šia proga būtina prisiminti „Dirvos“ eitą idėjinį ir organizacinį kelią nuo to laiko, kai jos leidimą perėmė „Vilties“ draugija.

1952 metų balandžio 26/27 dienomis įsteigta „Vilties“ draugija perėmė „Dirvos“ leidimą. Po 37 m. „Dirvos“ leidimas buvo perkeltas iš privačių asmenų nuosavybės į organizacijos nuosavybę, o tuo pačiu ir organizacijos kontrolę ir atsakomybę. Jei prieš tai „Dirvos“ leidėjai, privatūs asmenys, samdė „Dirvos“ redaktorius pagal savo asmenišką skonį, arba jos leidėjas ir redaktorius buvo vienas ir tas pats asmuo, tai dabar už „Dirvos“ leidimą yra atsakinga „Vilties“ draugija, o už jos turinį kartu su ja yra atsakingas „Vilties“ draugijos su Amerikos Lietuvių tautinės sąjungos pritarimu kviestas redaktorius. „Dirvos“ redaktorius tapo „Vilties“ draugijos tarnautoju, tiesiogiai atsakingu jai ne vien kaip redaktorius, bet ir kaip jos reikalų vedėjas. Šiuo metu Vytautas Gedgaudas yra „Dirvos“ redaktorius ir „Vilties“ draugijos reikalų vedėjas.

Vytautas Gedgaudas, dabartinis Dirvos redaktorius, nuo 1958 m. dirbąs jau 32-sius metus.

Red. Jonas Čiuberkis

Skaitykite ir platinkite
DIRVA

„Darbininko“ šventės proga

Darbininkas pasirodė 1915 metais rugsėjo 19 Bostone, MA. Pradžioje ėjo tris kartus per savaitę 4-rių puslapių, vėliau daugel metų du kartus per savaitę 8 puslapių. Jo sumanytojas, organizatorius ir pirmas redaktorius buvo kun. Fabijonas Kemėšis.

Tai buvo ideologinių kovų laikai. Vis labiau plito socializmas, komunizmas, puldamas religiją, tikinčiuosius, skleisdamas bedievybę. Savo idėjas skleidė per spaudą.

Kad būtų atsvara prieš kovingą *Keleivį*, kun. F. Kemėšis ir sumanė leisti katalikišką laikraštį darbininkams, kad laikraštis aiškintų darbininkų klausimus, jų išnaudojimus, kad laikraštis drauge palaikytų ir iš Lietuvos atsivežtas krikščioniškas tradicijas. Todėl sumanytojas ir pavadinė *Darbininku*; kad jį atskirtų nuo kitų, socialistinių laikraščių, kampe įrašė: „Visų šalių katalikai darbininkai, vienykitės!“

DARBININKAS

The Lithuanian Weekly
Published by Franciscan Fathers

341 HIGHLAND BLVD.
BROOKLYN, N. Y. 11207

Editorial Office 718 827-1352
Business Office 718 827-1351

Lapkričio 18 d. Clevelande buvo įsteigta MŪSU SODYBA, Inc. Steigėjais pasirašė: Vincas Apanius, Antanas Butkus, Balys Gaidžiūnas, Alfa Juodikis, Jonas Kazlauskas, Vytautas Maurutis, Joana Račilienė, Vytautas Staškus ir Stefanija Sviderskienė. Išrinkta ir laikina valdyba, kurią sudaro: V. Staškus – pirm., V. Maurutis – išd. ir J. Račilienė – sekret., A. Butkus ryšiams su Lietuva ir B. Gaidžiūnas spaudai. Bendrovė artimiausiu metu nori sutelkti \$100,000 (1000 akcijų po \$100).

Lietuva šaukiasi pagalbos. Visi, kurie tik galim, turim atsilepti. Mes, kaip matote, savo pagalbą kreipame į žemės ūkį.

Norintieji gauti daugiau žinių kreipkitės šiuo adresu: Vytautas Staškus, 17511 Neff Rd., Cleveland, Ohio 44119. Telef. 216-486-2475.